

Rigorózní práce : **Další vzdělávání učitelů dětí se zvláštními vzdělávacími potřebami**

Autorka : Mgr. Alena Poláková

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení

Vedoucí práce : Doc. PhDr. Jaroslav Mužík, DrSc.

Praha 2010

Oponent (posuzovatel) : Doc. PhDr. Martin Matějů

Posudek oponenta (posuzovatele)

Předložená rigorózní práce Mgr. Aleny Polákové podaná na katedře andragogiky a personálního řízení Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze s názvem „Další vzdělávání učitelů dětí se zvláštními vzdělávacími potřebami“ plně ve svém názvu vystihuje zvolenou problematiku, která se dotýká jak specializovaného obsahového rámce, tak v širším slova smyslu i jednoho z důležitých segmentů transformace vzdělávání učitelů v naší republice.

Rigorózní práce A. Polákové odpovídá zaměření oboru andragogiky a obsahuje i další dílčí interpretační kontexty – např. kulturologické, pedagogické, psychologické, apod.

V práci charakteru teoreticko-empirického je obsažen a využíván jak teoreticky vědní potenciál, tak výsledky dílčího empirického šetření (empirické sondy) i vlastní přínos vzhledem k dlouholeté praktické činnosti autorky v oblasti zvolené jako ústřední téma její analyticky pojaté rigorózní práce. Tedy třetím metodologickým zdrojem doplňujícím oba předešlé je např. (a zde se odvolávám na mínění prof. M. Petruska) sociální zkušenost, byť je dle autora sociálně i pedagogicky limitována a určena lokálně, sociálně i časoprostorově. Nicméně tuto zkušenost pokládám nejen za nezbytnou součást práce, ale i za určité důležité a přínosné krédo, které spoluurčuje volbu a výběr tématu práce i za primární motivaci autorky ke zvolené problematice.

Zvolené téma A. Polákové je z hlediska soudobé andragogické problematiky (v souvislosti s přesahy do ostatních věd o společnosti a kultuře) velmi aktuální, důležité, potřebné a mezioborové. Např. andragogický a kulturologický pohled na témata, jež jsou často oběma disciplinami řešeny je historicky i metodologicky již dlouhodobý a zdá se mi i vhodný při posouzení této předložené rigorózní práce. Ostatně interdisciplinární povaha práce s jejím těžištěm v oboru andragogiky je patrná již v úvodu práce, její logické struktury i v závěrečném shrnutí poznatků.

Práce je strukturována přehledně, logicky a kontinuálně. Kromě standardního a přesvědčivého úvodu a závěru obsahuje tři hlavní části (kapitoly). První teoreticky andragogickou, druhou specifickou, jež adjustuje primární problematiku – integraci dětí se zvláštními vzdělávacími potřebami. Třetí kapitola pak završuje a doplňuje pohled na zvolenou problematiku empirickým šetřením provedeným v Královohradeckém kraji, na němž autorka participovala a jehož některé výsledky a závěry aplikovala ve své profesi, což považuji za velmi pozitivní charakteristiku sepjatí teorie, empirie a praxe.

Kromě toho je práce o rozsahu 132 stran vybavena nezbytnými součástmi jako je resumé, soupis bibliografických citací a velmi kvalitní bibliografií. K práci jsou připojeny dvě přílohy – první, týkající se vzdělávacího projektu, druhá evidenčního listu.

Pokud se týká některých vybraných problémů, jež jsou řešeny v jednotlivých částech práce, pak v úvodu (viz str. 7) je nastoleno základní téma rozvíjené v dalších kapitolách. Rovněž je

zde nastíněna myšlenka o třech úrovních vzdělávání – žák, učitel, výchovně vzdělávací instituce. Zejména poslední nastíněný stupeň zajišťuje nezbytné andragogické inovace promítající se i ve speciální pedagogice, tedy v zajištění kvalitní výuky pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. V úvodu jsou také již naznačena podnětná doporučení opírající se o empirická zjištění týkající se kromě tradičních i dalších moderních kreativních andragogických postupů (viz str.8).

V následující první části rigorózní práce jsou zcela přehledně, srozumitelně a přesvědčivě vyjádřeny role učitelů a specifika jejich vzdělávání. Je zde vyjádřen jednak vztah učitele k osvojení a zdokonalování vyučovaného a učebního procesu, což je v současné době velmi citlivý problém, jenž (jak je v práci konstatováno) může být i jedním z důvodů ústíích v opuštění vystudované učitelské profese (resp. povolání).

Intervenujícím prvkem se jeví v práci popsané kvalifikační vzdělávání. To se bezesporu netýká jenom normativních školení, ale i záležitostí interpersonálních, sociálně interaktivních, finančních, psychologických, sociologických a dalších. Dominantním fenoménem, na který se autorka zaměřuje jsou však andragogická specifika vzdělávání učitelů, která se, jak jsou v práci uvedena, výrazně liší od hledisek striktně pedagogických. Za důležitou je považována úloha lektora a jeho tří základních kompetencí, které se týkají podstatné záležitosti a tou je ve výchově a vzdělávání dospělých informativnost a inovativnost. To se týká i následující kapitoly, která se z velkého množství institucionalizujících se školských, učebních a edukativních forem v průběhu socializace, enkulturace a personalizace věnuje problému integrace dětí se zvláštními vzdělávacími potřebami.

Autorka projevuje značnou informovanost o výše uvedené problematice ať již v legislativních, organizačních, personálních a dalších aspektech. I v této specifické oblasti však spatřuje nezbytnost existence a intervence andragogiky, která učitelům zabývajícími se integrací dětí se zvláštními vzdělávacími potřebami umožní další profesionální a lidský růst.

Třetí část práce, jak již bylo uvedeno, doplňuje předešlé kapitoly o lokálně, či spíše regionálně informativní data konfrontační a z části interpretační povahy. Na empirickém šetření se autorka podílela a použila jeho výsledků nejen pro jejich prezentaci v daném teritoriu, ale i jako možnost pro formulování hypotéz dalších následných empirických šetření.

Předloženou rigorózní práci považuji za celkově konzistentní, společenskovedně za aktuální i za práci andragogického zaměření.

Pro rozpravu v rámci obhajoby uvádím dva náměty :

- 1) Jaké jsou současné problémy dětí se zvláštními vzdělávacími potřebami a jejich učitelů v ČR ?
- 2) Příklady dalšího vzdělávání učitelů v některých vybraných státech EU.

Autorka prokázala znalost zvolené problematiky i zaujetí pro dané téma. Doporučuji přijmout práci k obhajobě.

V Praze 8.10.2010

Doc.PhDr.Martin Matějka